

KLIKOVANDs juridiske hovedspørgsmål

—

ret og vrang i klimatilpasningen

December 2014

Indhold

1.	Indledning og læsevejledning.....	4
2	Introduktion til klimatilpasning	6
2.1	Hvem har ansvaret for klimatilpasning?	6
2.2	Hvad er klimatilpasning, når vi taler om vand og lovgivning?.....	6
2.3	Lovgivningen på området.....	7
3	(Miljø)krav	8
3.1	Hvad sker der, hvis badevandskvaliteten påvirkes negativt af klimatilpasningstiltag? 9	
4	Administration.....	11
4.1	Hvornår og hvorfor skal Spildevandsplanen ændres?	11
5	Service niveauer/ rammebetingelser	12
5.1	Hvad er et servicemål?.....	12
6	Finansieringen af klimatilpasning – og forsyningernes mulighed for at medfinansiere klimaprojekter	15
6.1	Overordnede betingelser for at forsyningerne kan deltage i finansiering af projekterne.....	15
6.2	Finansiering er afhængig af, hvor projektet udføres	16
6.3	Sagsbehandling	18
7	Regulering af forskellige typer indsatser.....	19
7.1	Ændrede vejprofiler, kantsten eller andre barrierer på vejen til omdirigering af regnvand	19
7.2	Afkobling af regnvand og evt. tilbagebetaling af tilslutningsbidrag	22
7.3	Rensning af regnvand.....	24
7.4	Nedsivning eller opmagasinering af regnvand på private grunde	26
7.5	Varslingssystemer for ekstremregn/skybrud	27
7.6	Anvendelse af vandløb til omdirigering af regnvand	28
7.7	Krav til befæstelsesgrader.....	31
7.8	Kystsikring/ kystbeskyttelse	32
7.8.1	Hvem er ansvarlig for kystbeskyttelse?.....	32
7.8.2	Ansøgninger til Kystdirektoratet	32

7.8.3	De særlige regler efter kystbeskyttelseslovens kapitel 1 a	33
7.8.4	Hvem har ansvaret for finansiering af kystsikringen?.....	35
7.8.5	Hvem har ansvaret for skader påført andre grundejere/andre konstruktioner af kystbeskyttelses anlægget?	36
7.8.6	Udfordringer.....	36
Bilag 1: Omtalte love og bekendtgørelser.....		38

KLIKOVAND 2014

Teksten må citeres med kildeangivelse.

Svarene er udarbejdet i samarbejde med miljøadvokat Pia Lisbeth Nielsen, Advokatpartnerselskab, www.mowe.dk. Dokumentet er gennemarbejdet med henblik på formidling af kommunikationsrådgiver Mille Wilken Bengtsson, www.addendum.dk.

1 Indledning og læsevejledning

Hermed præsenterer Arbejdsgruppen Jura under KLIKOVAND en række juridiske hovedspørgsmål, der er samlet i løbet af KLIKOVANDs projekttid 2012-2014. Formålet har været at samle udfordringer på det juridiske område, som KLIKOVANDs medlemmer har ønsket svar på.

Hovedspørgsmålene er blevet bearbejdet og så vidt muligt besvaret af Advokat Pia Lisbeth Nielsen, Molt & Wengel Advokatpartnerselskab. Arbejdsgruppen Jura har kommenteret udkastet, og et færdigt udkast blev gennemarbejdet ved en workshop den 5. november 2014 på Havarthigaarden i Holte.

Denne udgave kan ikke ses som et afsluttet værk – de aktuelle temaer er hele tiden i flow – og der forventes ændringer både i lovgivningen og som følge af ændrede forvaltningsbestemmelser. I KLIKOVAND2 vil vi etablere muligheden for umiddelbart at debattere juridiske udfordringer i en netbaseret løsning.

Svarene er foreløbige på mange af de her stillede hovedspørgsmål. Der er behov for flere praktiske erfaringer og juridiske overvejelser.

Håndbogen er tænkt som opslagsværk og inspiration for alle planlæggere, fagmedarbejdere, landsskabsarkitekter, beslutningstagere og konsulenter, der beskæftiger sig med klimatilpasningstiltag i kommuner, regioner og forsyninger. Vi ønsker, at I ser KLIKOVAND2 som et åbent netværk, hvor man kan søge erfaringsudveksling, når man planlægger klimatilpasningstiltag, så den bedst mulige løsning kan blive implementeret.

Det er i udgangspunktet kommunerne, der har det miljømæssige eller fagmæssige ansvar for, at kommunernes arealer og forsyningens kloaker bliver tilpasset til de ændrede regnvandsmængder. Klimatilpasning er styret af en kompleks samling af love og bekendtgørelser, der udstikker rammer for kommuner, forsyninger og andre aktørers roller og ansvar. Dette emne er berørt i flere svar i dette dokument, og vi vil fortsat fokusere på det i KLIKOVAND2.

Juridiske udfordringer kan som sagt i fremtiden blive behandlet på KLIKOVANDs hjemmeside (www.klikovand.dk). Nye spørgsmål, emner og udfordringer bedes sendt til Projektleder Jura i KLIKOVAND Michael Øllgaard, Forstkandidat, Egedal Rådhus, Dronning Dagmars Vej 200, 3650 Ølstykke, Telefon: 72 59 73 40, Mobil: 24 89 33 62, E-mail: Michael.Ollgaard@egekom.dk.

Læsevejledning

Dokumentet er opdelt i syv hovedafsnit:

1. Denne indledning og læsevejledning
2. Introduktion til klimatilpasning
3. (Miljø)krav

4. Administration
5. Serviceniveauer/Rammebetingelser
6. Finansieringen af Klimatilpasning
7. Regulering af forskellige typer indsatser

Punkterne er så vidt muligt struktureret som følger:

- Hvilken lov gælder, og hvad siger den?
- Hvilken proces/ løsning kan gennemføres?
- Er der særlige problemer eller udfordringer?

Vi har med vilje valgt at bruge samlebetegnelser for kommune og forsyning i stedet for at skrive kommunalbestyrelse, spildevandsselskab, forsyningsselskab m.m. Det gør det lidt lettere at læse stoffet.

I Bilag 1 lister vi den lovgivning og de bekendtgørelser, der er refereret til i denne dokumentation. Vi har forsynet listen med kaldenavne, hvilket gør læsningen lettere.

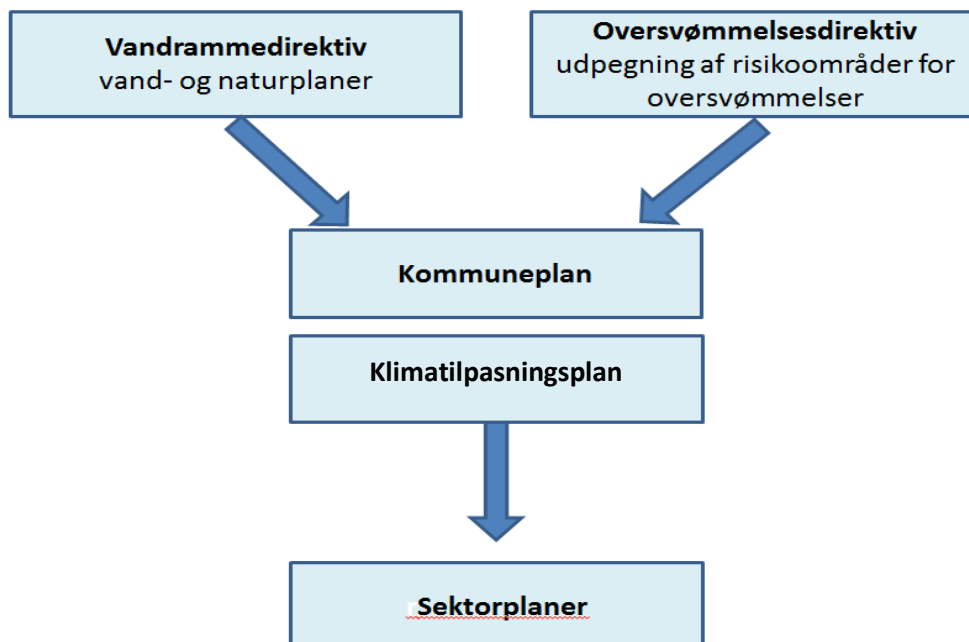
2 Introduktion til klimatilpasning

2.1 Hvem har ansvaret for klimatilpasning?

Det er i udgangspunktet kommunerne, der har det miljømæssige eller fagmæssige ansvar for, at kommunernes arealer og forsyningens kloakker bliver tilpasset til de ændrede regnvandsmængder.

Kommunernes forpligtelser med hensyn til vand overordnet set og f.eks. oversvømmelser er afledt af EU-lovgivning, der er implementeret i dansk ret ved en række love.

Det første niveau, som kommunerne skal have styr på, er de kommunale planer. I figuren nedenfor vises, hvordan de forskellige planer eller den foretagne prioritering i den kommunale handleplan reelt skal spille sammen:

Bearbejdet fra Klimatilpasning.dk

Når de kommunale klimatilpasningsplaner er udarbejdet som tillæg til kommuneplanen eller som en direkte del af kommuneplanen, skal de indarbejdes i en handlingsplan for klimatilpasning og derefter udmøntes konkret i bl.a. spildevandsplaner, naturplejeplaner og temalokalplaner.

Når plangrundlaget i de forskellige sektorplaner er på plads, kan man igangsætte de projekter, som er foreslået i klimatilpasningsplanen.

2.2 Hvad er klimatilpasning, når vi taler om vand og lovgivning?

Der er forskel på klimatilpasning og klimaforebyggelse. Da kommunerne skal varetage *klimatilpasningen*, betyder det, at de fremover har mulighed for at tilpasse lokalområdet til konsekvenserne af klimaforandringer.

Det kan bl.a. være lokalplanlægning, der har til hensigt at tilpasse et givent område til større mængder regnvand, oversvømmelser, mere blæst eller hedeølger og tørke. Det kan også være at tilpasse spildevandsanlæg eller arealer til større mængder vand ved bygningstekniske eller arealtekniske indgreb. Disse konsekvenser er lokale problemstillinger, som det er naturligt, at kommunen tager hensyn til og indarbejder i sin planlægning og i sin fremtidige udvikling af kommunen.

Klimaforebyggelse handler ikke om at tilpasse vores samfund til konsekvenser af, at klimaet forandrer sig, men mere om at forebygge, at dette sker – f.eks. ved at regulere eller forsøge at regulere en reduktion af udledningen af drivhusgasser mv. fra virksomheder mv.

Klimaforebyggelse er ikke omhandlet i dette dokument.

2.3 Lovgivningen på området

Kommunernes ansvar for f.eks. planlægning og udstedelse af tilladelser og ændring af vandløbsregulativer med hensyn til klimatilpasning fremgår af *miljømålsloven*, *miljøbeskyttelsesloven*, *vandløbsloven*, *planloven* og *spildevandsbekendtgørelsen*.

3 (Miljø)krav

Klimatilpasning er ikke en isoleret disciplin, som kan foretages på bekostning af miljøkvaliteten af omgivelserne.

Krævede klimatilpasningstiltag er også underlagt helt generelle krav om miljøbeskyttelse – herunder særlig beskyttelse af de vandområder, der udledes til, og deres vandkvalitet.

Kommunerne kan derfor ikke sætte tiltag i gang, der i udgangspunktet påvirker et vandområde så negativt, at vandområdets miljø- og kvalitetsmålsætninger ikke kan overholdes, sådan som de pt. er fastlagt i landsplandirektiver og formodentligt snart i de statslige vandplaner.

Kommunen som plan- og tilladelsesmyndighed

Kommunen skal som plan- og tilladelsesmyndighed sikre, at problemet med regnvand og kloakvand ikke flyttes et andet sted hen i vandcyklussen, når de implementerer klimatiltag.

Formulere planer og indgå aftaler

Kommunen skal gennemgå miljømål og risici for f.eks. badevandskvaliteten i et vandområde, inden planer formuleres og aftaler om klimatilpasning mv. indgås.

Konkrete tilladelser til alternativ afledning

Kommunen skal ved meddelelse af tilladelser iagttage reglerne i

- *Miljømålsloven*
- de konkrete miljømål i de statslige vandplaner
- reguleringen efter *Badevandsbekendtgørelsen*

I forbindelse med udformning af svarene til de juridiske hovedspørgsmål har vi også modtaget et spørgsmål om forringelse af badevandskvalitet i forbindelse med klimatilpasningstiltag.

Dette er besvaret under 3.1 nedenfor.

3.1 Hvad sker der, hvis badevandskvaliteten påvirkes negativt af klimatilpasningstiltag?

Hvilken lov gælder, og hvad siger den?

Miljømålsloven og vanddistrikterne

EUs vandrammedirektiv fastsætter en holistisk tilgang til planlægning, tilladelser og indsats for forbedring af hele vandcyklus, og det er implementeret i dansk ret ved bl.a. *Miljømålsloven*.

Denne lov fastsætter, at der for hvert vanddistrikt skal udformes en (statslig) vandplan, som skal sikre, at distriktet opnår de nærmere mål i *EUs Vandrammedirektiv* – hvor hovedmålet er at opnå en god økologisk tilstand af alle vandområder.

Miljømålslovens § 11 fastsætter herudover et helt overordnet miljøkrav om, at vanddistrikterne skal forebygge, at tilstanden af alle overfladevandsområder ikke bliver forringet.

De statslige vandplaner (der endnu ikke er endeligt vedtaget) skal indeholde miljømål for alle vandforekomster i et vanddistrikt i henhold til *miljømålsloven* – herunder også kystnært overfladevand.

Badevand, lovgivning og forurening

Badevand er kystnært overfladevand, og vil derfor også typisk være underlagt specifikke miljømål i vandplanerne.

Badevand er herudover selvstændigt reguleret i *EUs Badevandsdirektiv*, som er implementeret i *Badevandsbekendtgørelsen*¹.

Med hjemmel i denne bekendtgørelse kan kommunen efter *Badevandsbekendtgørelsens* § 11 træffe foranstaltninger til at afhjælpe forurening af badevandet eller badeområdet.

Klimatilpasning og udledning af regnvand

Klimatilpasningstiltag kan betyde, at man ønsker at aflede regnvand til kystnære områder. I de tilfælde skal en udledningstilladelse efter *Miljøbeskyttelsesloven* tage højde for de miljømål, der foreligger for det vandområde, der ønskes udledt til.

Kommunen kan og skal iagttage reglerne både i *Miljømålsloven* og *Badevandsbekendtgørelsen* – også når de etablerer alternative tiltag til brug for klimatilpasning.

Hvilken proces/ løsning kan gennemføres?

Lokal afledning af regnvand til vandområder

Badevandskvaliteten kan forringes, hvis der sker en ændring i den måde, regnvandet afledes

¹ Bekendtgørelse nr. 939 af 18. september 2012

på gennem de fælles systemer. Det kan f.eks. være, at det bliver afledt lokalt til jorden eller til et nærliggende vandområde i stedet for at blive transporteret til renselanlægget.

I dag aflastes de fælles systemer også ved at aflede til vandområder i tilfælde af ekstremregn. Det kan reelt udgøre et større problem for vandmiljøet, idet der udledes opspædet spildevand til vandområderne.

Kommunen skal påse, at ændring i regnvandsafledningen ikke medfører forringelse af vandkvaliteten i det modtagne vandområde på en måde, hvor kvalitetskravene formuleret i vandplanen ikke kan overholdes.

Kommunen skal derfor have tilstrækkelige data om stofindhold og vandmængder mv. i det regnvand, der påtænkes udledt til et vandområde, når den skal fastsætte evt. krav til forsinkelse og/eller rensning forud for udledning til vandområde.

4 Administration

4.1 Hvornår og hvorfor skal Spildevandsplanen ændres?

Hvilken lov gælder, og hvad siger den?

Der er ikke krav til, hvornår en kommune skal opdatere sin spildevandsplan.

Det fremgår af *Vejledningen til Spildevandsbekendtgørelsen*, at kommunen skal ajourføre sin plan, når planforudsætningerne

- ændres eller
- ikke længere er gældende.

Der er dog ingen bindende tidsfrister i lovgivningen.

Er der særlige problemer eller udfordringer?

Spildevandsplanen bør

- være det væsentligste redskab i klimatiltag, der handler om at bortlede/håndtere tag- og overfladevand.
- udgøre den væsentligste del af dokumentation for forsyningernes investeringsplaner og dokumentation for kommunernes krav til selskabernes håndtering af spildevandet og dermed også tag- og overfladevandet.

Spildevandsplanen vil i øvrigt også være et vigtigt instrument i forhold til miljø og servicemål, som forsyningen skal opfylde, og som der kan opnås tillæg for i prisloftet.

Derfor skal spildevandsplanen generelt være opdateret og ajourført.

5 Serviceniveauer/ Rammebetingelser

5.1 Hvad er et servicemål?

Lovgivningen

Hvad er servicemål?

Servicemål er et mål, som opnås ved at gennemføre særlige aktiviteter, der giver en udvidet service overfor den enkelte forbruger eller en samfundsmæssig gevinst.

Ikke alle servicemål kan mærkes af den enkelte forbruger, men vil kunne gavne forbrugerne på længere sigt eller være en besparelse i forhold til den omkostning, som vandselskabet ville have, hvis det pågældende servicemål ikke var blevet formuleret.

Servicemål er ofte løsninger, der har en lang implementeringsfase.

Overordnede rammer i lovgivningen

Servicemål blev indført med Folketingets vedtagelse af *Vandsektorloven* i 2010. I 2012 fik Miljøministeren med en ændring af vandsektorloven mulighed for at fastsætte nærmere regler om miljømål og servicemål i *Miljø- og servicemålsbekendtgørelsen*.

Tillæg i prisloftet

Denne bekendtgørelse skal gøre det lettere at overskue, hvordan man skal indregne gennemførelse af miljø- og servicemål efter *Vandsektorloven* som et tillæg i prisloftet.

Hvilken proces/ løsning kan gennemføres?

Forudsætninger for tillæg i prisloftet

Det kræver, at et nyt servicemål ligger ud over den service, som forsyningen allerede havde som mål i basisperioden 2003-2005, for at det kan anvendes til at opnå et tillæg i forsyningens prisloft.

For at opnå tillæg for et servicemål, skal de omkostninger, der anvendes til at opfylde servicemålet, være omkostningseffektive og ske på markedsmæssige vilkår.

Eksempler på servicemål kan være:

- Klimatilpasning helt overordnet,
- mål for beredskab i forhold til klimaet,
- indsats mod oversvømmelse fra spildevandsanlæg.

Eksisterende service- eller miljømål

Service- eller miljømål, som forsyningen allerede havde sat igang eller varetog forud for 2003,

kan derfor ikke medtages, medmindre der efterfølgende udføres nye tiltag for at opnå målet (f.eks. nye bassiner til at hindre oversvømmelse), eller der sker en anden forbedring i servicen.

Ved et allerede eksisterende servicemål er det kun en senere afholdt eller planlagt meromkostning, der kan opnås tillæg for.

Et eksempel kunne være at man allerede før basisperioden var gået i gang med at klimasikre nogle prioriterede områder indenfor sit forsyningsområde, men at man efterfølgende etablerer klimasikring i andre geografiske områder under forsyningen.

Fastsættelse af servicemål

Et servicemål skal fastsættes enten af kommunen – f.eks. i kommunens spildevandsplan – eller af bestyrelsen eller generalforsamlingen i selskabet. For en god ordens skyld bemærkes, at miljømål skal være fastsat af enten staten eller kommunen for at få betydning for indregningen i selskabets prisloft.

Et servicemål skal være konkretiseret for at have betydning. Det skal være entydigt, hvem der skal udføre aktiviteten, og det skal også fremgå, hvilken tidshorisont der er for at gennemføre målet.

Er det for uspecifik, kan det suppleres med en bindende aftale mellem forsyning og kommune i sektorplanen.

Servicemål kan også:

- være skrevet ind i et statsligt plangrundlag,
- ifølge bekendtgørelsen fremgå af en myndighedsbeslutning i form af et påbud,
- fremgå af de kommunale ejeres ejerstrategi.

Ansøg om tillæg i prisloftet

Forsyningen skal redegøre særligt for, at de ønsker at opnå et nyt servicemål, når de søger om tillæg i prisloftet for driftsomkostninger hos Forsyningssekretariatet.

I nogle tilfælde kan der være planlagte positive sideeffekter for natur og miljø mv., som ikke kan finansieres over vandtaksterne. Det skal så fremgå tydeligt, hvordan driftsomkostningerne fordeles mellem de myndigheder, der normalt ville skulle finansiere indsatser på området, hvor der opnås en positiv sideeffekt (stat eller kommune) og vandselskabet.

Er der særlige problemer eller udfordringer?

Hvad er mål, og hvad er aktiviteter?

Det kan være en udfordring at fastlægge, hvad der er mål, og hvad der er aktiviteter (til at nå målet gennem).

Nye servicemål og prisloftet

Man skal også være opmærksom på, at lovgivningen ikke giver mulighed for at efterregulere driftsomkostninger for nye mål, der opstår efter indberetning af prisloftet for det efterfølgende år.

Hvis en forsyning afholder driftsomkostninger til et nyt servicemål mellem to prisloftsfastsættelser, skal forsyningen enten finde tilsvarende besparelser i det eksisterende budget eller vente med at afholde og søge tillæg til førstkommende indberetning til fastsættelse af prisloftet.

6 Finansieringen af klimatilpasning – og forsyningernes mulighed for at medfinansiere klimaprojekter

I udgangspunktet er det kommunerne, der efter lovgivningen finansierer klimatilpasning, i det omfang klimatilpasning ikke kan håndteres ved traditionel udbygning af forsyningens kloakanlæg. Traditionel udbygning af kloakanlæg med kapacitetsproblemer skal adresseres af kommunerne i spildevandsplanerne, men udbygningen skal finansieres af forsyningerne.

Dog har Folketinget med en lovændring af *Betalingsloven* i december 2012 indført mulighed for, at forsyningerne kan medfinansiere klimaprojekter, som handler om klimatilpasning af andet end traditionelle kloakanlæg – herunder klimatilpasning, hvor veje, vandløb og rekreative områder inddrages. Dette også selvom forsyningerne ikke kommer til at eje de regnvandshåndterende anlæg.

Baggrunden for ændringen af *betalingsloven* er, at traditionel udbygning af kloaknettet er en omkostningstung opgave, og at der i visse tilfælde kan være samfundsøkonomiske fordele i at anvende alternative løsninger fremfor de traditionelle kloakudbygninger.

Ændringen af *betalingsloven* blev endvidere fulgt op af *Medfinansieringsbekendtgørelsen*.

Det er frivilligt for forsyningerne at deltage i at finansiere kommunalt planlagte klimaprojekter. Forsyningerne kan ikke tvinges ind i projekterne via angivelser i spildevandsplanen eller risikoplanlægningen.

Fra 1. januar 2015 kan forsyningerne kun deltage i projekter, hvor den kommunale risikoplanlægning har vist, at der er behov for afhjælpning.

Forsyningerne kan efter 1. januar 2015 ikke finansiere projekter *udenfor* udpegede risikoområder, medmindre projekterne kan tjene til afhjælpning af kapacitetsproblemer *indenfor* risikoområderne.

Lovgivningen har endvidere fastsat en maksimal grænse for forsyningernes medfinansiering. Forsyningerne kan kun yde finansiering for op til 1 pct. af den samlede længde af kommunens kommunevej pr. år. Ved projekter i vandløb svarer 1 km. vandløb til 1 km vej.

6.1 Overordnede betingelser for at forsyningerne kan deltage i finansiering af projekterne

- Ejerskabet til klimaprojekter ligger ikke hos forsyningsselskaberne, men derimod hos kommunen eller private aktører, der ejer området. De er projektejerne.

Det er projektejer, der ejer, etablerer, driver og vedligeholder projektet. Forsyningens rolle er kun *finansieringsmæssig*. Forsyningerne må derfor ikke deltage i projektering og drift, og hvad dertil hører, medmindre, der er tale om opgaver, der indholdsmæssigt og økonomisk kan rummes indenfor bekendtgørelsen om forsyningers deltagelse i anden virksomhed (*Bekendtgørelsen om tilknyttede aktiviteter*).

- Det er et ultimativt krav, at de anlægs- og driftsudgifter, som forsyningen skal dække, ikke overstiger, hvad det ville koste at lave traditionelle overfladevandsløsninger – hverken på drift eller anlæg. Med andre ord skal projektet være omkostningseffektivt.
- Forsyningsselskaberne må ligeledes alene finansiere udgifter til de projektkomponenter, der er nødvendige af hensyn til håndtering af tag- og overfladevand, og som må forventes afholdt til sædvanlig klimatilpasning.
- Der skal opnås det samme serviceniveau ved klimaprojekterne, som der ville blive opnået ved traditionelle, sædvanlige spildevandstekniske løsninger.
- *Hvile-i-sig-selv*-princippet finder også anvendelse på klimaprojekter, som forsyningsselskabet deltager i – dvs. at forsyningsselskabet kun kan dække nødvendige udgifter i projektet og i øvrigt kun til indkøbspris.
- Forsyningerne skal kunne dokumentere, at deres bidrag i henhold til *betalingsloven*, er nødvendige af hensyn til håndteringen af tag og overfladevand.

6.2 Finansiering er afhængig af, hvor projektet udføres

Medfinansieringsbekendtgørelsen fastsætter to forskellige finansieringsprincipper alt afhængig af, om der er tale om byzone eller landzone, rekreative områder eller veje.

1. Omkostningsfordelingsregler for projekter for vandløb beliggende i landzone, projekter beliggende i sommerhusområder eller for projekter i relation til rekreative områder – bekendtgørelsens § 3

I projekter, der handler om vandløb i landzone, vandløb i sommerhusområder og/eller projekter i rekreative områder, fastsættes forsyningens andel af omkostningerne efter et meromkostningsprincip, når projektet også skal kunne håndtere regn- og overfladevand.

Det betyder, at forsyningen kan medfinansiere de nødvendige meromkostninger i projektet, der har med håndtering af tag- og overfladevand at gøre.

Meromkostningsprincippet betyder også, at det skal fastlægges, hvor meget anlægget/projektet ville have kostet *uden* de tiltag, der alene tjener til klimaformål. De nødvendige meromkostninger er herefter fordyrelsen af projektet/anlægget som følge af, at projektet også skal håndtere tag- og overfladevand.

Det bemærkes, at projekter, der ønskes medfinansieret efter § 3 godt kan være projekter, der alene har til formål at håndtere tag- og overfladevand f.eks. som følge af en separat kloakering, hvor det er nødvendig at regulere et vandløb for at kunne håndtere det større hydrauliske pres. Det kan også være at tilkøbe arealer ved siden af vandløbet for at kunne håndtere oversvømmelser fra vandløbet i tilfælde af større regnhændelser. I disse tilfælde vil størstedelen af omkostningerne kunne finansieres af forsyningen.

Et eksempel: VandcenterSyd

VandcenterSyds ønske om at etablere bassinanlæg til at håndtere tag- og overfladevand fra cykel arena i et rekreativt område.

Kloaksystemet i det område, hvor cykelarenaen skulle anlægges, var overbelastet. Derfor ønskede Odense Kommune og VandcenterSyd at etablere et åbent bassinanlæg i et nærliggende parkområde. For at øge den rekreative værdi, skulle bassinet udformes med siddepladser i den ene ende af bassinområdet i form af trappetrin. Projektet pris var 3.590.000 kr.

Forsyningssekretariatet accepterede selskabets omkostningsfordeling, der gik ud på, at kommunen alene skulle finansiere 50.000 kr. til de nye siddepladser (indretningsomkostninger) og en ændring af stiforløbet i parken, da dette var den rekreative del af projektet. Den øvrige del af projektet – dvs. de 3.540.000 kr. var reelt meromkostninger til anlæg af bassinet, der var nødvendigt til håndtering af tag- og overfladevand.

Til gengæld mente forsyningssekretariatet ikke, at de fremtidige driftsomkostninger til vedligehold af den rekreative park – herunder græsslåning – skulle finansieres, idet dette ikke kunne anses som meromkostninger til håndtering af tag- og overfladevand.

2. Omkostningsfordelingsregler for projekter for vandløb i byzone og for projekter i relation til veje – bekendtgørelsens § 4

Hvis der ønskes udformet klimatilpasningsprojekter i vandløb i byzoner eller på veje, kan forsyningen medfinansiere alle omkostninger, der er nødvendige for at kunne håndtere tag- og overfladevand – *herunder omkostninger til investering, drift og vedligehold.*

I ordet *nødvendig* ligger der, at forsyningen kan finansiere alle omkostninger til tiltag, som tjener til klimatilpasningsformål.

Bemærk at forsyningselskabet efter 1. januar 2015 kun kan dække 75 % af de samlede investeringsomkostninger for aftaler om projekter, der indgås senere end 1. januar 2015, når det gælder for § 4-projekter.

Forskellen på § 3 og § 4-projekter

Forskellen mellem § 3 og § 4 er, at efter § 3, kan der alene dækkes meromkostninger, der er nødvendige for at kunne varetage klimatilpasning, hvorimod forsyningen efter § 4 kan dække

alle omkostninger, der er nødvendige for at lave klimatilpasning i vandløb i byzone eller på veje.

Det bemærkes, at rekreative eller vejtekniske udgifter, altså ikke-klimarelaterede udgifter, altid skal dækkes af projektejer, da disse hensyn ikke har et klimamæssigt sigte.

6.3 Sagsbehandling

For projekter, der allerede er aftalt/planlagt mellem forsyning og projektejer, skal der foreligge en kommunal beslutning senest den 1. januar 2015. Den kommunale beslutning kan f.eks. være form af en klimatilpasningsplan, en risikoplan eller en kommunal afgørelse fra kommunens byråd eller Teknik- og Miljøudvalg, der fastlægger, at projektet er hensigtsmæssigt og omkostningseffektivt.

For projekter, der først aftales mellem forsyninger og kommuner efter 1. januar 2015, er det et krav, at projektet ligger i et udpeget risikoområde i kommunens risikoplanlægning – eller tjene til at afhjælpe kapacitetsproblemer inden for et risikoområde.

Projektets vilkår skal aftales mellem forsyning og projektejer, når den politiske beslutning om nytten af projektet foreligger.

Der ligger et format for en standardaftale på Klimatilpasning.dk. Den rummer de nødvendige oplysninger, der skal foreligge i aftalen, og er samtidigt med til at sikre, at alle de nødvendige oplysninger til ansøgningen til Forsyningssekretariatet bliver udarbejdet.

Dokumentation der skal medsendes til forsyningssekretariatet

- Beskrivelse af det ønskede projekt og beskrivelse af den ellers valgte sædvanlige traditionelle afhjælpning af kapacitetsproblemet
- Budget for det alternative projekt
  - På funktionsniveau
  - Klar opdeling i anlægs- og driftsudgifter
  - Begrundelse for fordeling af omkostningerne på projektejer og forsyning
- Budget for sædvanlig afhjælpningsløsning til samme serviceniveau
- Aftale mellem projektejer og forsyningsselskab
- Dokumentation for at der foreligger en kommunal beslutning
- Fra 1. januar 2015 dokumentation for at risikokortlægningen påviser behov for afhjælpning
- Beskrivelse af, hvorvidt der er tale om et projekt i vandløb i byzone eller landzone (betydning for hvilket finansieringsprincip der kan anvendes jvf. § 3 og § 4 ovenfor)
- Beskrivelse af evt. øvrige økonomiske forhold i projektet, der vil være nødvendige for Forsyningssekretariatet til beregning af tillægget til selskabets prisloft – herunder om der er tale om miljø- eller servicemål efter bekendtgørelsen om driftsomkostninger til at gennemføre miljømål eller servicemål – herunder spørgsmål om projektejers evt. lånefinansiering eller kontantfinansiering og rentetilskrivning mv.

7 Regulering af forskellige typer indsatser

7.1 Ændrede vejprofiler, kantsten eller andre barrierer på vejen til omdirigering af regnvand

Hvilken lov gælder, og hvad siger den?

Ændringer i vejenes profiler er reguleret af *Vejloven*, *Privatvejsloven* – og herudover vil det også skulle undersøges om, *lokalplanen* for området skal ændres, hvis vejudlægget ændres fysisk.

Vejmyndighed

I praksis er kommunen vejmyndighed, da klimaprojekter på veje typisk omhandler kommuneveje eller private fælles veje. Ændring af vejprofilen for en vej er en opgave, som vejmyndigheden varetager med hjemmel i *Vejloven* (kommuneveje) eller i *Privatvejsloven*.

Lokalplaner

Hvis afsætningen af den ændrede vejprofil kræver, at arealanvendelsen bliver ændret, skal det udmøntes og fastsættes i en lokalplan eller et tillæg til en eksisterende plan i henhold til *Planloven*.

Evt. ekspropriation

Hvis ændringen af vejprofilen inddrager jord, som vejejerer ikke har rådighed over, skal der foretages ekspropriation efter *Vejlovgivningen* til brug for inddragelse af jorden i projektet.

Finansiering

Det er i udgangspunktet kommunen, der skal udforme de administrative nødvendige tiltag for at kunne ændre vejprofilen – og kommunen skal afholde personaleomkostninger hertil.

Projektets karakter bestemmer, hvem der kan finansiere selve anlægget af det ændrede vejforløb – herunder anlæg af det ændrede vejforløb og kantsten mv.

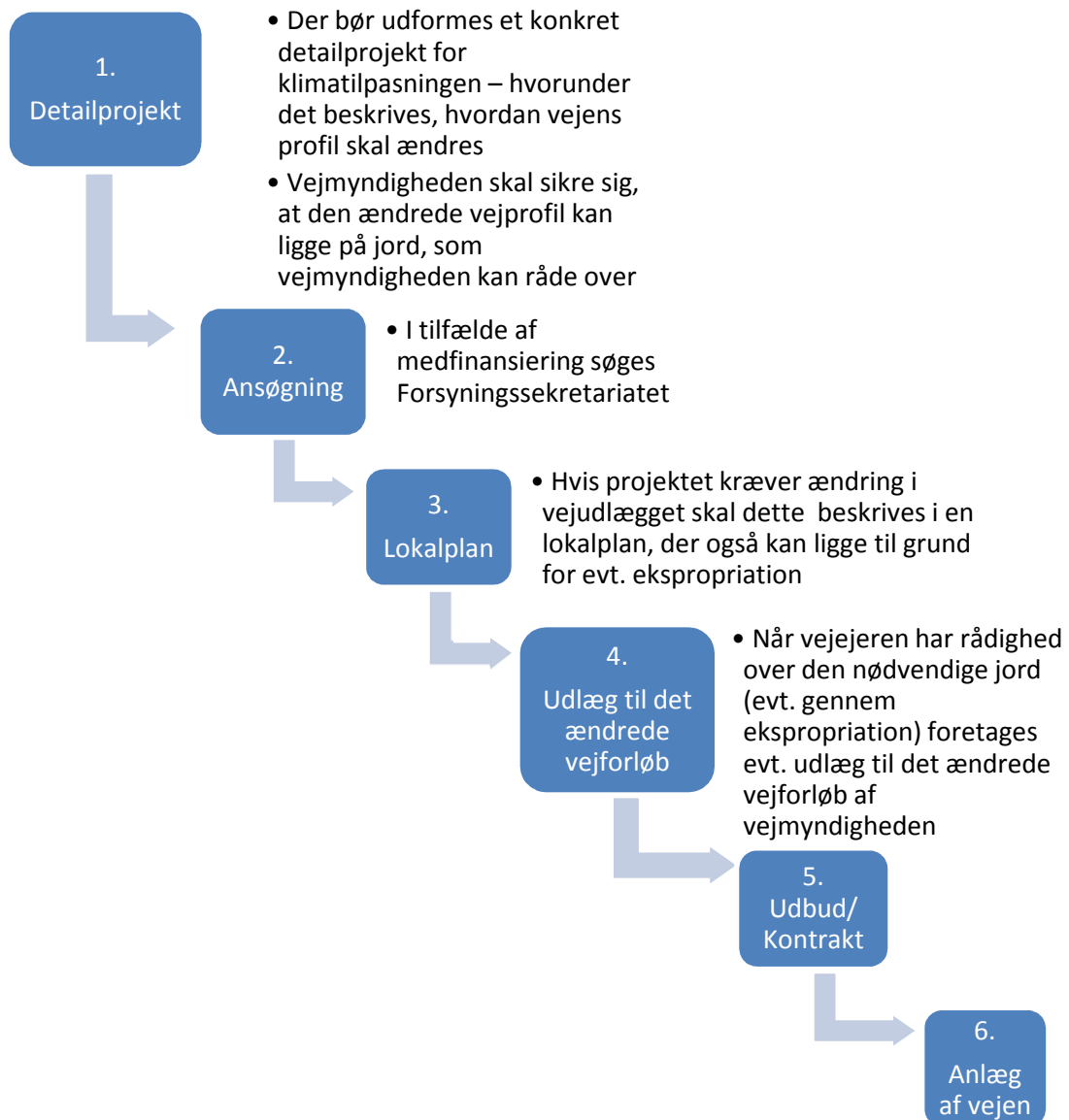
Hvis ændringen af vejprofilen i realiteten er et klimatiltag, vil vejejerer (kommunen eller de private grundejere, der er vejberettigede) og den stedlige forsyning kunne samfinansiere projektet med hjemmel i medfinansieringsreglerne, som gennemgået ovenfor, hvis betingelserne for dette er tilstede – herunder hvis forsyningen ønsker at deltage i finansieringen.

Et eksempel: Frederiksberg Forsyning

Frederiksberg Forsyning fik i 2013 tilladelse til at medfinansiere både en stor del af anlægsomkostningerne i forbindelse med etablering af en permeabel belægning på et større parkeringsareal på en vej uden vejafvanding¹. Begrundelsen var, at omkostningerne kunne relateres til håndtering af tag- og overfladevand.

Omkostninger, som vedrørte generel istandsættelse af vejen, blev afholdt af beboerne på vejen, idet der var tale om en fælles privat vej, der efter projektet overgik til at være kommunevej.

Hvilken proces/ løsning kan gennemføres?

Er der særlige problemer eller udfordringer?

Medfinansieringsbekendtgørelsen betyder, at forsyningerne kan tilbyde at medfinansiere ændringer af/på veje, når det drejer sig om klimatilpasning.

Udfordringen i reguleringen er at fastsætte, hvilke omkostninger (både anlæg og drift), der reelt relaterer sig til at håndtere tag- og overfladevand, og hvad der relaterer sig til vejens anlæg mv.

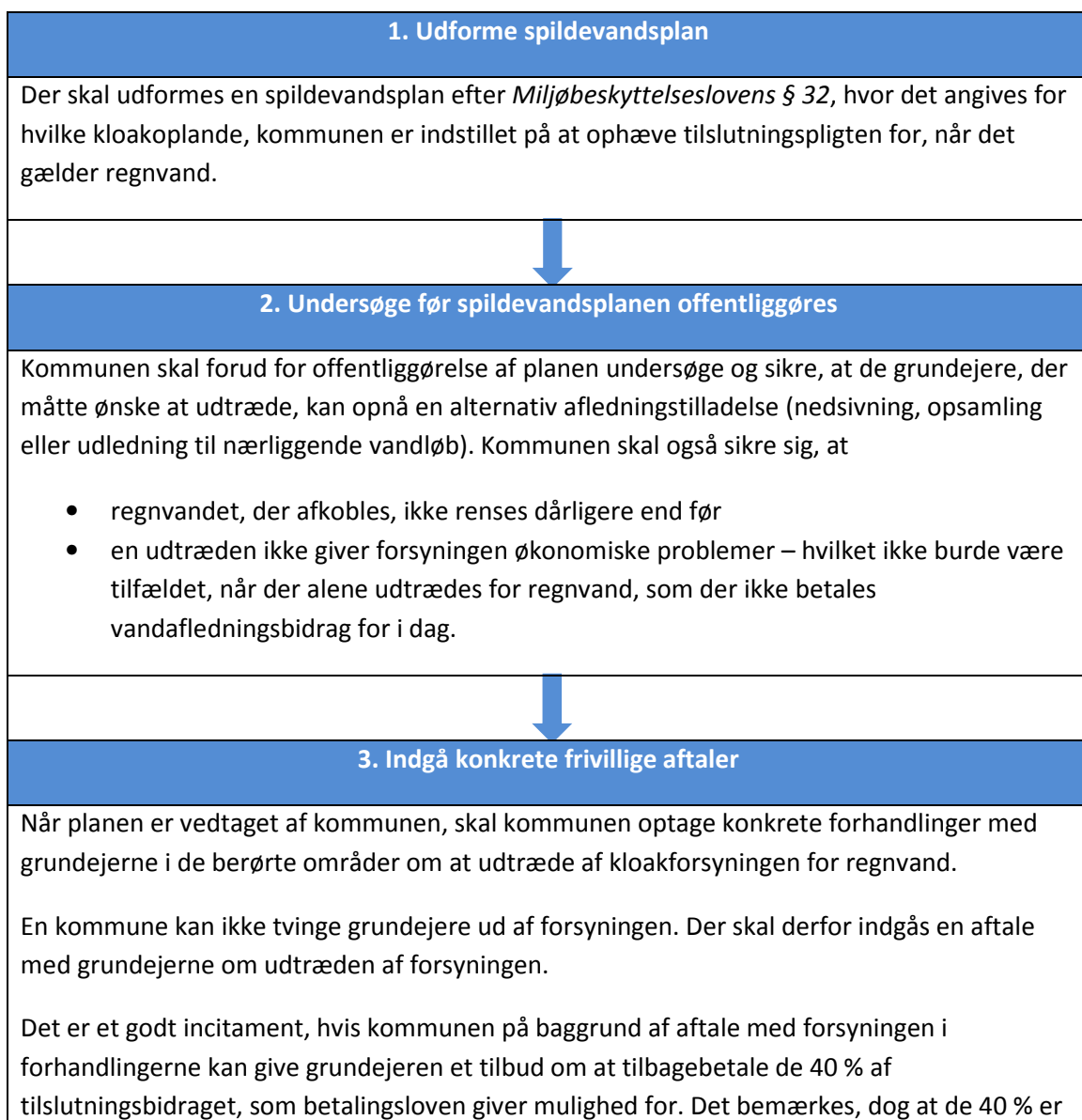
7.2 Afkobling af regnvand og evt. tilbagebetaling af tilslutningsbidrag

Hvilken lov gælder, og hvad siger den?

Lovgrundlaget findes i *Miljøbeskyttelseslovens § 32* om spildevandsplanlægning og *Spildevandsbekendtgørelsens* regler om udtræden/ophævelse af tilslutningsretten.

Endvidere har *Betalingslovens § 4 a* regler om tilbagebetaling af tilslutningsbidrag. Det er forsyningen, der kan beslutte at skabe et incitament til at frakoble regnvandet. Forsyningen kan tilbagebetale maksimalt 40 % af tilslutningsbidraget på det tidspunkt, der udtrædes.

Hvilken proces/ løsning kan gennemføres?

et maksimum – Forsyningen kan godt tilbyde mindre end de 40 %.

4. Sikre aftaler (skriftligt og tinglyst)

Aftalerne skal være skriftlige og bør tinglyses på de ejendomme, der er udtrådt. Lovgivningen kræver ikke, at udtræden tinglyses på ejendommen. Problemet er, at der typisk først mange år senere kan opstå problemer med den lokale afledning, – og erfaringsmæssigt viser sig det sig ofte i disse situationer, at der ikke findes dokumenter, der beviser, hvorfor man håndterede en given situation på denne måde. Derfor er tinglysning på ejendommene en god ting. Det koster i nutidskroner 1.660 kr. at tinglyse en deklaration om dette – og tinglysningen af deklarationerne på de ejendomme, der udtræder, kan foretages som en samlet tinglysning til en samlet pris på 1.660 kr. i tinglysningsafgift.

Opdatere spildevandsplan

Spildevandsplanen skal efterfølgende opdateres for at holde styr på de aktuelle afledningsforhold for de ejendomme, der er udtrådt af forsyningen for så vidt angår regnvandet.

Er der særlige problemer eller udfordringer?

Tiltaget må betegnes som et af de mere usikre tiltag. Da der er tale om en aftale mellem grundejerne og kommunen, kan effekten af udtræden reelt ikke beregnes på forhånd. Man kan risikere at stå i en situation, hvor der ikke er særligt mange af grundejerne i et udpeget område, der ønsker at udtræde.

Tiltaget er bedst egnet i fælles kloakerede oplande, hvor der er kapacitetsproblemer. Samtidig er det dog nødvendigt, at kommunen og forsyningen kender til f.eks. nedsivningsforhold mv., så der ikke opstår problemer for grundejerne efter udtræden, fordi jorden ikke er nedsivningseget. Undersøgelser heraf kan finansieres efter *Betalingslovens* § 7.

Det er forsyningens beslutning, om der skal ske tilbagebetaling af tilslutningsbidrag. Forsyningen skal helst være enig med kommunen om at lade private grundejere udtræde og støtte op om incitamentsstyring med tilbagebetaling af tilslutningsbidraget.

Det kan være drænende for forsyningen at skulle tilbagebetale tilslutningsbidrag til mange grundejere eller store boligselskaber. Derfor skal forsyningen helst kunne se en fremtidig gevinst ved dette og være helt klar over, hvorfor kommunen og forsyningen bør prioritere indsatsen. Hvis ikke alle grundejere ønsker at udtræde, kan selskabet stå i en situation, hvor selskabet skal opretholde en uændret ledningsføring og derfor ikke opnår en gevinst.

7.3 Rensning af regnvand

Hvilken lov gælder, og hvad siger den?

Udledningstilladelser/tilslutningstilladelser

Miljøbeskyttelseslovens og *Spildevandsbekendtgørelsens* krav og regler om udledningstilladelser anvendes i realiteten også, når der skal meddeles udledningstilladelser for udledning af regnvand eller tilslutning af regnvand til forsyningens fælles eller separate kloakker.

Erfaringsmæssigt stilles der sjældent krav til rensning af regnvand fra private matrikler, hvorimod der typisk stilles krav til mekanisk rensning af regnvand fra forsyningernes regnvandsudløb.

Finansiering

Forsyningens afledning af regnvand er brugerfinansieret i henhold til *Betalingsloven* på linie med alt anden rensning af spildevand.

Hvis der stilles krav til rensning af spildevand fra private ejendomme, er det de private grundejere herunder særligt private erhvervsvirksomheder med større parkeringspladser, vaske- eller oplagspladser, der skal finansiere foranstaltningerne. Kravene skal fremgå af grundejernens udledningstilladelser eller tilslutningstilladelser.

Funktionskrav

Regnvand/overfladevand kan reguleres på samme måde som spildevand, og der kan f.eks. fastsættes funktionskrav til, hvordan det afledes – herunder, at der skal etableres eksempelvis olieudskiller eller sandfang på afledningen fra større parkeringsarealer mv.

Hvilken proces/ løsning kan gennemføres?

Rensning af regnvand	
Udledningstilladelse/tilslutningstilladelse	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen er godkendelsesmyndighed og fastsætter krav til rensning af regnvand i en udledningstilladelse/tilslutningstilladelse • For godkendelsespligtige virksomheder er miljøcentret godkendelsesmyndighed.
Foranstaltninger	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Typiske forureninger af regnvand</i> Separate regnvandsudledninger kan udover kvælstof, fosfor og organiske stoffer (N, P og O) indeholde tungmetaller og visse miljøfremmede stoffer. De mest

Rensning af regnvand	
	<p>betydende miljøfremmede stoffer i overfladevand – herunder overfladevand fra veje – er nonylphenol og en række PAH-forbindelser.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bundfældning som metode</i> Disse stoffer vil typisk være bundet til partikler. Derfor vil en bundfældning medføre en betydelig reduktion af forureningsindholdet. Mekaniske foranstaltninger vil derfor fungere bedst: F.eks. bassiner med olie- og benzinudskillere med mulighed for at afspærre bassinet, så forureningen magasineres i bassinet og kan fjernes lokalt herfra.
Finansiering, etablering og drift	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Hvis forsyningen får en udledningstilladelse med krav om rensning forud for udledning, er det selskabet, der i udgangspunktet skal finansiere, etablere og drive renseløsningen. Forsyningen overfører herefter sine omkostninger til rensningen af regnvandet på selskabets brugere via vandafledningsbidraget.</i> • <i>Hvis det er private virksomheder, der bliver mødt med krav til rensning af regnvand forud for udledning, er det den private virksomhed, der skal finansiere renseløsningen.</i>

Er der særlige problemer eller udfordringer?

Kommunen skal ved udformning af udledningstilladelser og tilslutningstilladelser sikre, at både princippet om proportionalitet og ligebehandling tilgodeses. Dette betyder, at afledere/grundejere i udgangspunktet skal behandles ens, og de krav, der stilles, skal være både teknisk og økonomisk rimeligt i forhold til den effekt, der opnås.

7.4 Nedsivning eller opmagasinering af regnvand på private grunde

Hvilken lov gælder, og hvad siger den?

Miljøbeskyttelsesloven og spildevandsbekendtgørelsen i relation til tilladelser til nedsivning mv.

Finansiering af tiltaget

Som nævnt ovenfor vil det i nogle situationer være muligt, at lade private grundejere udtræde for regnvand mod at grundejerne nedsiver (opmagasinerer regnvandet på egen grund).

Grundejerne kan, hvis kommunen og forsyningen er med på ideen, få en form for tilskud til at etablere faskiner eller andre løsninger for, forstået på den måde, at forsyningen tilbagebetaler op til 40 % af tilslutningsbidraget – ved at lade grundejerne udtræde af kloakforsyningen.

I andre situationer, kan tiltaget finansieres efter *medfinansieringsbekendtgørelsen* – under de forudsætninger, der er beskrevet ovenfor.

Er der særlige problemer eller udfordringer?

Forsyningen må i udgangspunktet *ikke* finansiere anlæg på privat grund, så i udgangspunktet er der ikke mulighed for at få offentlig finansiering til at etablere nedsivning eller opmagasinering af regnvand på private grunde.

Den *eneste relevante undtagelse* fra denne hovedregel er reglerne om medfinansiering af klimatilpasningsprojekter.

Kommunen har heller ikke hjemmel til at lave sådanne spildevandsanlæg for skattemidler, medmindre at projektet etableres på kommunal grund, og medfinansieringsbekendtgørelsen kan anvendelse.

Herudover er kommunikation til grundejere, der ønsker at etablere nedsivning på egen grund en særlig opgave, når de skal kende til lovgivningens afstandskrav, korrekt etablering af nedsivningsanlæg/faskiner og risici for opstuvning af vand. Det er imidlertid en opgave som kommunerne bør medinddrage og håndtere, når der ansøges og meddeles tilladelse til lokal afledning.

7.5 Varslingssystemer for ekstremregn/skybrud

Hvilken lov gælder, og hvad siger den?

Varslingssystemer og beredskab kan være en aktivitet i et potentielt servicemål om klimasikring.

Der kræves dokumentation for, at kommunen stiller krav om at indføre klimasikring, og at det bl.a. omkostningseffektivt opnås ved bedre overvågning/varsling/beredskab i forhold til større regnvandshændelser.

Hvilken proces/ løsning kan gennemføres?

Der skal udarbejdes en spildevandsplan, hvori der fastsættes et klart og entydigt servicemål i form af klimasikring med en beskrivelse af, hvilke aktiviteter, der anses som nødvendige for at opnå målet.

Det skal også fremgå, hvem der er ansvarligt for at udføre aktiviteterne, og hvad den krævede tidshorisont er for at gennemføre aktiviteten og opnå målet.

Er der særlige problemer eller udfordringer?

I mange spildevandsplaner vil der allerede være indsat krav og mål om klimasikring.

Alt afhængig af, hvornår og hvordan kravet er indført, vil et tillæg alene kunne opnås for meromkostningen til det allerede eksisterende mål.

7.6 Anvendelse af vandløb til omdirigering af regnvand

Lovgivning

Ændring af hydraulik i vandløb reguleres af *Vandløbsloven*. Derfor skal det først undersøges, om vandløbets regulativ giver mulighed og rammer for at øge den hydrauliske og stofmæssige belastning til vandløbet.

Hvis ikke dette er tilfældet, er det nødvendigt at ændre regulativet, og dette kan naturligvis kun lade sig gøre, hvis vandløbets fysiske rammer og krav til miljømål tillader dette.

Hertil kommer, at der i følge *Miljøbeskyttelseslovens* § 28 skal gives en udledningstilladelse til tilførelse af regnvand, der efter *spildevandsbekendtgørelsens* regler reelt er anset som spildevand.

I de tilfælde, hvor der allerede udledes regnvand til et vandløb, skal udledningstilladelsen revideres, hvis beregninger viser, at en planlagt omdirigering vil medføre at vandløbet kommer til at modtage mere regnvand, og det antages, at den hydrauliske og stofmæssige belastning i tilførelsen stiger. Det skal naturligvis påses, hvorvidt målsætninger for vandområdet fastsat i *Miljømålsloven* i de formodentligt snart gældende vandplaner kan overholdes, når regnvandet udledes i vandløbet.

Det er kommunen, der i begge tilfælde har ansvaret for både at håndtere spørgsmål efter vandløbsloven og spørgsmål om udledningstilladelser til vandløb, søer eller havet.

Finansiering

Når vandløbets kapacitet bruges til at håndtere regnvand som led i klimatilpasning, kan projektet finansieres i overensstemmelse med reglerne i medfinansieringsbekendtgørelsen.

Hvis vandløbet udelukkende omdirigeres med rekreative formål for øje bør medfinansiering være udelukket. Her tænkes f.eks. på at tilføre vand til et sommertørt vandløb for at højne de rekreative interesser i kommunen.

Hvilken proces/ løsning kan gennemføres?

Omdirigere regnvand gennem åer og andre vandløb	
1. Konkret detailprojekt	<p>Der bør udformes et konkret detailprojekt for klimatilpasningen. Heri beskrives, hvordan vandløbet indgår i klimatilpasningen.</p> <p>Heri skal det også vurderes, om det alternative projekt er mere omkostningseffektivt end et traditionelt projekt, der skal optimere afledning af</p>

Omdirigere regnvand gennem åer og andre vandløb		
	regnvand.	
2. Beslutning i kommunen	Kommunen skal træffe en beslutning om projektet, så der ligger en bindende kommunal afgørelse.	
3. Ændret anvendelse	Derudover skal det sikres, at vandløbsregulativer mv. giver mulighed for den ændrede anvendelse, som typisk indebærer en hydraulisk merbelastning eller en ændring af vandløbets forløb.	
4. Bindende aftale	En bindende aftale skal indgås med projektejer om at anvende vandløbet til klimatilpasning: <ul style="list-style-type: none"> • private vandløb: Den gruppe af borgere, der ejer vandløbet, f.eks. en grundejerforening, er projektejer. • offentligt vandløb: Kommunen er projektejer. 	
5. Ejerforhold, etablering, drift, vedligehold og finansiering	<p>Projektejer ejer, etablerer, driver og vedligeholder projektet.</p> <p>Spildevandsforsynings-selskabet (herefter <i>selskabet</i>) betaler projektejer for de dele af projektet, der vedrører håndteringen af tag- og overfladevand, og som er omfattet af bekendtgørelsens § 3 eller § 4.</p> <p>Hvis der udover klimatilpasningstiltag ønskes andre rekreative tiltag, som ikke er nødvendige for håndtering af tag- og overfladevand, skal disse finansieres af projektejer eller den relevante myndighed herfor.</p>	
	By- eller landzone	Man skal være opmærksom på, at medfinansieringen af klimatilpasning i forhold til vandløb afhænger af om vandløbet ligger i landzone eller byzone.
	Landzone, Bekendtgørelsens § 3	<ul style="list-style-type: none"> • Selskabets andel udgør de meromkostninger, som er nødvendige af hensyn til håndtering af tag- og overfladevand. • Meromkostningsprincippet forstås med udgangspunkt i en sammenligning af, hvad det pågældende anlæg ville have kostet uden de tiltag, der kun tjener et klimatilpasningsformål.

Omdirigere regnvand gennem åer og andre vandløb			
		Byzone, Bekendtgørelsens § 4	<ul style="list-style-type: none"> • Alle omkostninger til projekter i vandløb i byzone fordeles mellem selskabet og projektejer. • Selskabet betaler alle omkostninger, som er nødvendige for at kunne håndtere tag- og overfladevand, herunder omkostninger til investering, drift og vedligeholdelse. Formuleringen dækker over de nødvendige tiltag, som alene tjener et klimatilpasningsformål. • Selskabet kan være med til at betale en forholdsmæssig andel af de omkostninger, der omfatter en blandet forsyningsmæssig og kommunal/privat interesse. • Selskabet kan betale for eventuelle ændringer i det grundlæggende projekt, hvis disse ændringer er nødvendige for at kunne gennemføre klimatilpasningsformålet. • Selskabet kan komme til at afholde omkostninger til levetidsforbedringer, hvis et eksisterende anlæg ombygges til også at kunne håndtere tag- og overfladevand.
6. Indberetning til Forsyningssekretariatet	Der skal herefter ansøges om et tillæg til prisloftet for projektet. I den forbindelse skal der indsendes dokumentation for projektets omkostningseffektivitet tillige med den bindende juridiske aftale, hvori også en evt. omkostningsfordeling skal være indsat, jf. ovenfor		

Er der særlige problemer eller udfordringer?

Emnet tages op, da der i nogle situationer er et ønske om at omdirigere regnvand for at tilføre et sommertørlagt vandløb vand og dermed opnå en rekreativ forbedring. Dette skal ikke forveksles med et klimatilpasningsformål.

7.7 Krav til befæstelsesgrader

Hvilken lov gælder, og hvad siger den?

Reglerne findes i *Planlovens* § 15.

Hvilken proces/ løsning kan gennemføres?

1. Der skal udformes en **lokalplan**, der har klimatilpasning som **tema**. Den skal indeholde tiltag, der kan tilpasse og indpasse byudviklingen til de fremtidige vejrforhold – herunder ekstremregn. I en sådan plan kan der stilles krav til maksimal befæstelsesgrader for nye bebyggelser.
2. Planen skal som alle kommunale tiltag være **proportional og nødvendig**.
3. Dette dokumenteres ved **miljøvurderingen** af lokalplanen, der skal udformes som led i planprocessen.

Inden planen udformes og sendes i høring, kan det anbefales at foretage en vurdering af, hvordan kravet skal implementeres i byggesagsbehandlingen, og hvordan kravet efterfølgende skal retshåndhæves.

4. Planen sendes i **høring** og vedtages efterfølgende af kommunen.
5. Planen **vedtages** efterfølgende af kommunen.

Er der særlige problemer eller udfordringer?

Mange kommuner har gennem en lang årrække stillet krav om befæstelsesgrader og afløbskoefficienter i spildevandsplanen, uden at de ifølge spildevandsreguleringen har haft hjemmel til at gøre det.

Fra 2012 er det blevet muligt at fastsætte krav til befæstelsesgrader for nye områder, der udbygges nu, eller områder, der væsentligt ændres bebyggelsesmæssigt. Det er dog stadig ikke lovligt at stille krav til eksisterende og uændret bebyggelse.

Dette kan indsættes i såkaldte temalokalplaner. NB: Det vil fremover være et stort problem at håndhæve disse befæstelsesgrader, da det vil kræve en endog meget stor indsats fra kommunens side, hvis den skal kontrollere, at belægning mv. ikke ændres på enkeltejendomme i større byer, hvor et krav til befæstelsesgrader vil være aktuelt.

Man skal endvidere huske, at alle planer skal miljøvurderes i henhold til *Lov om miljøvurdering af planer og programmer*.

7.8 Kystsikring/ kystbeskyttelse

Kystsikring er også et klimatilpasningstiltag, idet det ændrede klima også medfører stormflod – som den vi oplevede i december 2013. Kystsikring har sin egen regulering og finansiering.

Med kystsikring forstås foranstaltninger til kystbeskyttelse er anlæg eller andre tiltag, som beskytter flere ejendomme mod oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet.

Typiske tiltag kan være diger, stenkastninger, høfder, bølgebryder, moler og kyststrandfodring.

7.8.1 Hvem er ansvarlig for kystbeskyttelse?

I udgangspunktet påhviler det enhver grundejer at beskytte sin ejendom mod havet. Reglerne findes i *Kystbeskyttelsesloven, der fastlægger proceduren og forpligtelserne i forbindelse med udførelse af foranstaltninger til sikring af mennesker og ejendomme mod oversvømmelse*, herunder også procedurer m.m. for involvering af uenige grundejere.

Grundejeren skal søge om tilladelse til at etablere kystbeskyttelse af sin ejendom. Dette skal ske til Kystdirektoratet.

Flere grundejere, der enige om at etablere et fælles projekt om kystbeskyttelse, kan også søge tilladelse hos Kystdirektoratet sammen. Dette kræver samtykke fra alle de grundejere, der er involverede i projektet.

Kystbeskyttelseslovens kapitel 1 a

Hvis projektet, der ansøges om, både omfatter ejendomme med enige grundejere, der gerne vil være med, og ejendomme, hvor grundejerne ikke vil være med, kan de interesserede grundejere bede deres kommune om at rejse sag efter proceduren i *Kystbeskyttelseslovens kapitel 1 a*. Hvis Kommunen kommer frem til, at kystbeskyttelsen skal gennemføres, skal kommunen og/eller grundejerne søge tilladelse hos Kystdirektoratet.

Kommunen kan også af egen drift efter samme kapitel indlede en sag om kystbeskyttelse efter reglerne i lovens kapitel 1 a. (se også nedenfor i afsnittet om *De særlige regler efter Kystbeskyttelseslovens kapitel 1 a*).

7.8.2 Ansøgninger til Kystdirektoratet

Der skal ikke søges om almindelig vedligeholdelse af lovlig (tilladt) kystbeskyttelse, idet ejere af kystbeskyttelse har pligt til at holde anlæg og foranstaltninger i god og forsvarlig stand.

Derimod skal der søges om tilladelse ved:

- nyanlæg af kystbeskyttelse
- udvidelse af eksisterende kystbeskyttelse
- genopretning af eksisterende kystbeskyttelse, der ikke virker efter hensigten som følge af manglende vedligehold

- renovering af eksisterende kystbeskyttelse (dvs. ændringer i opbygning, materialevalg eller dimension)
- vedligeholdelse af kystbeskyttelse, der anlagt før 1969 – og som derfor ikke har en skriftlig tilladelse

Sagsbehandling

Kystdirektoratet foretager en indledende undersøgelse af den eksisterende kystbeskyttelse, inden et ansøgt projekt sendes i høring til en række offentlige myndigheder herunder kommunerne, som altid skal høres.

Herudover gennemgår Kystdirektoratet behovet for kystsikring med udgangspunkt i *Kystbeskyttelseslovens formålsparagraf*, der bl.a. skal medvirke til at sikre både økonomiske hensyn, den tekniske og miljømæssige kvalitet af de foreslåede projekter, kystlandets bevarelse og naturens frie udfoldelse tillige med overholdelse af *internationale konventioner* og *EU-regler* mv.

Hvad skal man være særligt opmærksom på ved udformningen af projektansøgning?

- Der skal måske søges tilladelse/dispensation i henhold til *andre regelsæt*, der regulerer kysten/kystlinjen/beskyttede naturtyper. Det er helt afhængigt af *typen af foranstaltninger*, og hvor disse foranstaltninger skal etableres/er beliggende.
- Hvis der skal bruges *råstoffer*, skal projektejereren være opmærksom på, at der i nogle situationer skal indhentes en *nyttigørelsestilladelse* hos Naturstyrelsen.
- Et nyt kystbeskyttelses anlæg kan også kræve, at der sker *ændringer i kommune- og lokalplaner*, hvis anlægget ikke harmonerer med de gældende planer.
- Der kan typisk opstå spørgsmål mht. at etablere *bygningsværker* mv. i forhold til klit- og strandbeskyttelseslinier. Her skal der søges dispensation fra disse beskyttelseslinier i henhold til *Naturbeskyttelsesloven*.
- Hvis et projekt kræver *ekspropriation*: Regelsættets udgangspunkt er, at ekspropriation af ejendom kun skal foretages, hvis det er nødvendigt af hensyn til kystens pleje, eller kystbeskyttelsen må anses for at være af så væsentlig betydning, at myndigheden ønsker ejendomsret til strandbredden, forlandet foran et dige eller en kyststrækning, hvor der ikke er sammenhængende landvegetation.
- Et tiltag til kystbeskyttelse altid *som minimum VVM-screens*. Det er kommunen, der er myndighed i forhold til VVM-reglerne.

7.8.3 De særlige regler efter kystbeskyttelseslovens kapitel 1 a

Kystbeskyttelsesloven giver hjemmel til, at kommunen kan bestemme, at der skal foretages kystbeskyttelsesforanstaltninger – enten af egen drift, eller fordi en gruppe grundejere ikke kan blive enige om et projekt.

Kommunen kan f.eks. iværksætte forundersøgelser eller skitseprojektering, hvis en allerede etableret kystbeskyttelsesforanstaltning er uhensigtsmæssig eller skæmmende.

Grundejere, der ikke kan blive enige med én eller flere naboer om fælles tiltag, kan anmode kommunen om bistand til at rejse en sag. Kommunen bliver i høj grad faciliterende for den senere ansøgning til Kystdirektoratet.

Der er en række *formkrav* til, hvad en ansøgning skal indeholde. Kommunen foretager på baggrund af de indledende undersøgelser en bedømmelse af, om de vil gå videre med sagen.

Kommunen kan herudover pålægge gruppen af grundejere, der har anmodet kommunen om at rejse sag, om at lave disse forundersøgelser.

Kommunen kan selv vælge, om den vil afholde omkostningerne til forundersøgelser, eller om kommune vil pålægge ansøgerne denne udgift.

Hvilke forpligtelser har kommunen, når den skal beslutte, om der skal rejses sag?

I nedenstående tabel skildres kommunens forpligtelser og vejen til en eventuel ansøgning om kystsikring hos Kystdirektoratet.

1. Kommunens vurderinger forud for en evt. sag
<ul style="list-style-type: none"> • Har der inden for de sidste 50 år været en hændelse, der nødvendiggør kystsikring? • Hvilke miljømæssige påvirkninger – herunder på dyre- og planteliv – kan projektet forventes at afstedkomme? • Hvilken Indvirkning har projektet på nabostrækninger? • Hvordan ser det ud med den fortsatte adgang til kysten? • Er omkostningerne ved kystbeskyttelse er proportionale med værdien af det som søges beskyttet?
2. Interessenter høres forud for en afgørelse
Kystdirektoratet og andre interessenter – herunder nabokommuner og alle påvirkede grundejere, der kan blive berørt af projektet.
3. Begrundelser for afvisning
<ul style="list-style-type: none"> • Hvis Kystdirektoratet vurderer, at der ikke er brug for kystbeskyttelsesforanstaltninger, eller hvis der ikke er nogen form for opbakning fra grundejerne, så vil kommunen kunne afvise sagen med en skriftlig begrundelse til ansøgeren. • Hvis hverken Kystdirektoratet eller grundejerne er imod projektet, så vil sagen skulle fremmes. • Kommunen vil kun kunne afvise at medvirke til at fremme et projekt i denne situation, hvis projektet er uforeneligt med hensynet til naturen eller den kommunale planlægning for området.

4. Møde med grundejerne

Hvis sagen fremmes, vil kommunen skulle afholde et møde med grundejerne, hvor disse indkaldes med 4 ugers varsel. Indkaldelsen skal ligeledes trykkes i et stedligt blad.

5. Skitseprojekt med økonomisk overslag

Der skal udarbejdes et skitseprojekt med et tilhørende økonomisk overslag. Kommunen skal komme med et forslag til, hvordan betalingen skal fordeles. Grundejerne kan pålægges bidragspligt, så de skal betale for projektet, hvis de opnår beskyttelse ved foranstaltningen eller en anden fordel.

Det enkelte bidrag fra grundejerne fastlægges af kommunen. Kommunen skal på et møde nærmere redegøre for, hvilke foranstaltninger der påregnes gennemført, herunder projektets anlægs- og driftsudgifter, forslag til bidragsfordeling og sagens gennemførelse.

6. Afgørelsen

Hvis nej:

Hvis kommunen efter mødet beslutter, at der ikke skal foretages kystbeskyttelsesforanstaltninger, så skal grundejerne informeres skriftligt og begrundet samt trykke det i det stedlige blad, hvor indkaldelsen blev trykt. I dette tilfælde vil kommunen skulle afholde alle administrative omkostninger og omkostninger til evt. forundersøgelser og skitseprojekt mv.

Hvis ja:

Hvis kommunen efter mødet beslutter, at der skal etableres en kystbeskyttelsesforanstaltning, så skal grundejerne informeres skriftligt om, hvilke foranstaltninger der skal gennemføres.

Denne redegørelse skal også indeholde oplysning om, hvordan, og af hvem, kystbeskyttelsesforanstaltningerne skal udføres, og hvordan udgifterne til foranstaltningerne skal finansieres og fordeles på kort- og på lang sigt.

Redegørelsen skal også indeholde oplysninger om evt. ekspropriationer. Hvis kommunen finder, at der skal oprettes et kystbeskyttelseslag i forbindelse med projektet, skal dette også indgå i redegørelsen.

7. Ansøgning til Kystdirektoratet

Efter endte undersøgelser mv. skal der indsendes ansøgning til Kystdirektoratet.

7.8.4 Hvem har ansvaret for finansiering af kystsikringen?

Grundejerne har som udgangspunkt ansvaret for finansiering af kystsikringen.

I tilfælde af sager, der rejses efter lovens kapitel 1 a, kan kommunen bestemme, hvordan udgifterne skal fordeles mellem gruppen af grundejere, der får gavn af kystsikringen – herunder også de grundejere, der ikke har ønsket at medvirke til kystsikringen.

Kommunen skal herunder vurdere, om projektet skal lånefinansieres, og om kommunen ønsker at stille garanti for lånet. Eller om kommunen midlertidigt skal afholde udgiften mod opkrævning af fremtidige bidrag fra de bidragspligtige grundejere.

Miljøministeriet har oplyst, at der i *Kystbeskyttelsesloven* er lovhjemmel til, at kommunerne kan yde et bidrag til at etablere kystbeskyttelse, og at det er op til kommunerne, hvorvidt de ønsker at yde et bidrag og i givet fald hvor stort et bidrag. Det er Miljøministeriets opfattelse, at *Kystbeskyttelsesloven* ikke rummer begrænsninger i kommunens adgang til at yde finansiering. Oplysningen blev givet i august 2014 i forbindelse med spørgsmål til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg.

Kommunerne har med Miljøministerens udtalelse vide muligheder for at finansiere tiltag, som kommunen finder ønskelige eller nødvendige.

Det skal dog bemærkes, at kommunen i udgangspunktet bør foretage en vurdering af, hvorvidt kommunen tilgodeser enkeltborgeres interesse ved finansieringen, og om kommunen overholder *lighedsprincippet* og *proportionalitetsprincippet* ved ydelse af finansiering.

Kommunen kan herudover – hvis kommunen opnår beskyttelse eller gavn af tiltaget i lighed med andre grundejere – pålægges bidragspligt. I den forbindelse skal det bemærkes, at der i loven er hjemmel for miljøministeren til at pålægge andre kommuner, der bliver berørt af kystbeskyttelsesforanstaltningerne at bidrage med indtil samme beløb – både i relation til drift- og anlægsudgifter.

Udgifter, der skal fordeles på de berørte grundejere o.a. parter, er:

- udgifter til sagens forberedelse, forundersøgelser, projektering, udførelse og tilsyn.
- udgifter til drift, vedligeholdelse og andre løbende foranstaltninger.
- udgifter til ekspropriation af ejendom.
- finansieringsudgifter til etablering af kystbeskyttelsesforanstaltningen.

7.8.5 Hvem har ansvaret for skader påført andre grundejere/andre konstruktioner af kystbeskyttelses anlægget?

Anlæggets ejer/ejere er erstatningsansvarlig for skader, som bliver påført andre grundejere/andre konstruktioner som følge af etablering af anlægget.

7.8.6 Udfordringer

Den helt overvejende udfordring ved etablering af kystsikring er fordeling af omkostningerne. Det er et spørgsmål, der altid giver anledning til konflikter og drøftelser, hvorvidt grundejere i

1. række til et farvand skal finansiere mere end grundejere der ligger i længere afstand fra farvandet.

Disse konflikter er ikke løst lovgivningsmæssigt – og skal løses konkret i den givne situation. En finansieringsformel afhænger nødvendigvis af erosionsfare og indvirkningen på de bagvedliggende grundejeres ejendomme.

Det anbefales at søge rådgivning i de kommuner, der har stor erfaring med erosion af kyststrækninger for at udvinde ideer til en proportional fordelingsnøgle.

Bilag 1: Omtalte love og bekendtgørelser

Nedenfor er opsummeret direktiver, love og bekendtgørelser, der omtales i håndbogen, og deres eventuelle kaldenavne:

Badevandsbekendtgørelsen	Bekendtgørelse nr. 939 af 18. september 2012 om badevand og badeområder
Badevandsdirektivet	Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/7/EF af 15. februar 2006 om forvaltning af badevandskvalitet og om ophævelse af direktiv 76/160/EØF
Bekendtgørelse om tilknyttede aktiviteter	Bekendtgørelse nr. 1195 af 14. oktober 2010 om vandselskabers deltagelse i anden virksomhed med senere ændringer
Betalingsloven	Lovbekendtgørelse nr. 633 af 7. juni 2010 om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber mv. med senere ændringer
Kystbeskyttelsesloven	Lovbekendtgørelse nr. 267 af 11. marts 2009 om kystbeskyttelse med senere ændringer
Medfinansieringsbekendtgørelsen	Bekendtgørelse nr. 89 af 30. januar 2013 om spildevandsforsyningsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- og overfladevand med senere ændringer
Miljø- og servicemålsbekendtgørelsen	Bekendtgørelse nr. 1048 af 29. oktober 2012 om driftsomkostninger til gennemførelse af miljømål og servicemål
Miljøbeskyttelsesloven	Lovbekendtgørelse nr. 879 af 26. juni 2010 om miljøbeskyttelse med senere ændringer
Miljømålsloven	Lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder med senere ændringer

Miljøvurderingsloven	Lovbekendtgørelse nr. 939 af 3. juli 2013 om miljøvurdering af planer og programmer med senere ændringer
Naturbeskyttelsesloven	Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 om naturbeskyttelse med senere ændringer
Planloven	Lovbekendtgørelse nr. 587 af 27. maj 2013 om planlægning med senere ændringer
Privatvejsloven	Lovbekendtgørelse nr. 1537 af 21. december 2010 om private fællesveje med senere ændringer
Spildevandsbekendtgørelsen	Bekendtgørelse nr. 1448 af 11. december 2007 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4
Vandløbsloven	Lovbekendtgørelse nr. 1208 af 30. september 2013 om vandløb med senere ændringer
Vandrammedirektivet	Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger
Vejloven	Lovbekendtgørelse nr. 1048 af 3. november 2011 om offentlige veje med senere ændringer